

УДК 336.71:004.738.5

Говорушко Т.А.*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів**Національного університету харчових технологій***Ситник І.П.***кандидат технічних наук, доцент кафедри фінансів
Національного університету харчових технологій***Ляховецька В.М.***студентка
Національного університету харчових технологій*

РОЗВИТОК ІНТЕРНЕТ-БАНКІНГУ В УКРАЇНІ

Розглянуто розвиток дистанційного банківського обслуговування в Україні. Досліджено проблеми в сфері надання електронних банківських послуг та переваги Інтернет-банкінгу. Проведено аналіз динаміки використання мережі Інтернет та системи Інтернет-банкінгу в Україні впродовж 2010-2014 рр. Визначено перспективні напрями та основні тенденції розвитку Інтернет-банкінгу.

Ключові слова: банк, Інтернет-банкінг, мережа Інтернет, дистанційне банківське обслуговування, електронні банківські послуги.

Говорушко Т.А., Ситник І.П., Ляховецька В.М. РАЗВИТИЕ ИНТЕРНЕТ-БАНКИНГА В УКРАИНЕ

Рассмотрено развитие дистанционного банковского обслуживания в Украине. Исследованы проблемы в сфере предоставления электронных банковских услуг и преимущества Интернет-банкинга. Проведен анализ динамики использования сети Интернет и системы Интернет-банкинга в Украине на протяжении 2010-2014 гг. Определены перспективные направления и основные тенденции развития Интернет-банкинга.

Ключевые слова: банк, Интернет-банкинг, сеть Интернет, дистанционное банковское обслуживание, электронные банковские услуги.

Govorushko T.A., Sytnyk I.P., Lyahovetskaya V.M. THE DEVELOPMENT OF INTERNET BANKING SYSTEM OF UKRAINE

The development of distant bank service in Ukraine are described. The problems and benefits of internet banking are revealed. The dynamic of using the Internet and internet banking in Ukraine during 2010-2014 is analyzed. The prospects for further development of internet banking are defined.

Keywords: bank, Internet banking, Internet, remote banking, e-banking services.

Постановка проблеми. На сьогодні інформаційні технології відіграють велику роль в функціонуванні банківських установ. Розвиток банківської системи під впливом технічного прогресу та необхідності дистанційного обслуговування клієнтів зумовив значне поширення Інтернет-банкінгу. Актуальність дослідження Інтернет-банкінгу спричинена зростанням кількості банків, які надають послуги дистанційного обслуговування та урізноманітненням асортименту електронних банківських послуг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання щодо поняття Інтернет-банкінгу, його особливостей та перспектив розвитку розглянуті у працях Ю. Блащюка, С.В. Афанасьєвої, Г.А. Титоренко, М.П. Березіної, А.М. Новицького, В.С. Цимбалюк. Окремі аспекти банківської діяльності у напрямі Інтернет-банкінгу розглянуті в працях Р. Поппель, Р. Треверс, Е. Крол.

Постановка завдання. На основі викладеного можна сформулювати завдання статті, яке полягає в аналізі сучасного стану розвитку Інтернет-банкінгу та наданні рекомендацій щодо вдосконалення систем Інтернет-банкінгу для всебічного задоволення потреб користувачів в електронних банківських послугах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інтернет-банкінг (e-banking) – це діяльність банку з надання комплексу послуг клієнтам щодо електронного управління своїми рахунками через Інтернет [3].

Інтернет-банкінг надає клієнтам можливість керування банківськими рахунками через Інтернет за допомогою звичайних комп'ютерів і стандартного програмного забезпечення. Він є найбільш передовим і динамічним напрямком фінансових інтернет-рішень і дозволяє здійснювати максимальний спектр банківських послуг [5].

Ідея створення Інтернет-банкінгу як системи виникла в США (18 жовтня 1995 р. Security First Network Bank). Однією з причин стало наявне на той момент обмеження на відкриття банками філій в інших штатах і пошук варіантів надання послуг клієнтам, що перебувають в іншому штаті чи країні [3].

В майбутньому значна частина банківських операцій буде здійснюватись за допомогою цифрових каналів. На думку експертів міжнародної консалтингової компанії Bain&Company, до 2020 року 95% усіх роздрібних банківських операцій будуть здійснюватись за допомогою цифрових технологій. Такий висновок викликаний результатами досліджень, проведених компанією в 2013 році, за участю 78 провідних роздрібних банків світу [1].

Є кілька основних причин, що стимулюють банки впроваджувати у свою діяльність Інтернет-банкінг, а саме:

- значний попит на дану послугу – клієнтам зручно використовувати дану технологію;
- мінімальні витрати – витрати банку на одну транзакцію в системі Інтернет-банкінгу є нижчими порівняно з собівартістю обслуговування в звичайному відділенні банку;
- істотна конкурентна перевага.

Інтернет-банкінг має свої переваги як для користувача, так і для банку.

Головними перевагами Інтернет-банкінгу, незалежно від конкретного банку, який використовує дану віртуальну систему, є:

- мобільність і універсальність, тобто для того щоб користуватися Інтернет-банкінгом, не потрібно встановлювати на комп'ютер спеціальне програмне забезпечення, головне – це підключення до інтернету

і наявність в комп'ютері хоча б одного браузера, що здійснює доступ до інтернету;

– оперативність і необмеженість користування в часі і просторі. У Інтернет-банкінгу немає вихідних, тобто в користувачів є можливість в будь-який час і з будь-якого місця увійти до свого кабінету, створеного в системі Інтернет-банкінгу того банку, який його обслуговує, і здійснити потрібну операцію [4].

Переваги Інтернет-банкінгу окремо для користувачів і для банків систематизовані в табл. 1.

Таблиця 1

Переваги Інтернет-банкінгу*

Для користувачів	Для банку
– доступність і мобільність сервісу; – оперативність виконання та підтвердження трансакцій; – широкий діапазон персоналізованих послуг; – мінімізація комісійних;	– мінімізація операційних витрат; – скорочення інвестицій у розвиток мережі філій; – розширення клієнтської бази; – усунення географічних та часових бар'єрів для надання послуг.

*Систематизовано за: [3]

За допомогою дистанційного банківського обслуговування користувачі можуть здійснювати широкий спектр банківських операцій в режимі онлайн.

Основними операціями, які можна виконати за допомогою Інтернет-банкінгу є:

- перегляд виписок і залишків на рахунку за обраний календарний місяць;
- блокування картки;
- отримання міні-виписки за картою користувача чи рахунком;
- переказ коштів зі свого рахунку на рахунок іншого держателя картки;
- погашення заборгованості за кредитними картками шляхом перерахування коштів зі свого поточного рахунку на кредитний;
- поповнення рахунку мобільного телефону;
- оплата товарів в інтернеті;
- поповнення депозитних рахунків;
- проведення платежів за кредитами;
- конвертація валюти тощо.

Отже, за допомогою систем Інтернет-банкінгу можна купувати і продавати безготівкову валюту, оплачувати комунальні послуги, доступ до Інтернету, рахунки операторів стільникового зв'язку, проводити безготівкові платежі, переказувати кошти між рахунками та відстежувати всі банківські операції по своїх рахунках за будь-який проміжок часу.

Рівень використання Інтернет-банкінгу стрімко зростає, але на даний час існують певні фактори, які уповільнюють його розвиток. Найбільш впливовими є такі фактори:

- відсутність належної законодавчо-нормативної бази;
- недовіра клієнтів до банківських установ загалом і до Інтернет-банків зокрема;
- проблема захисту інформації;
- користування певними послугами в інтернет-банкінгу потребує спеціальних навичок роботи з комп'ютером.

На рис. 1 відображено рівень використання Інтернет-банкінгу в порівнянні з рівнем використання інтернету за 2010-2014 рр.

Рис. 1. Рівень користування Інтернет-банкінгом в Україні

Джерело: розроблено авторами за даними [7]

Не дивлячись на стабільний ріст проникнення Інтернету, рівень користування Інтернет-банкінгом залишається досить низьким, хоча й активно зростає.

На сьогодні кількість банків, які використовують в своїй діяльності Інтернет-банкінг стрімко зростає, проте не всі банки мають достатній асортимент електронних послуг, який би задовольнив потреби користувача.

В табл. 2 наведено рейтинг банків в номінації «Інтернет-банкінг». При розрахунку рейтингу враховувалася кількість клієнтів, які активували повний інтернет-доступ до управління рахунком, функціонал Інтернет-банкінгу, наявність мобільних додатків і адаптованого веб-сайту для відвідування з мобільних пристроїв.

Як бачимо, лідером рейтингу традиційно став ПриватБанк. Він єдиний з банків, зняти кошти в банкоматах якого можна без картки, використовуючи Інтернет-банкінг. Лише два банки з десятки

Таблиця 2

Рейтинг банків в номінації «Інтернет-банкінг»*

Місце в рейтингу	Банк	Можливість оформлення кредитних заявок на сайті банку	Можливість здійснення SWIFT-переводів через сайт банку	Наявність мобільних додатків			Наявність адаптованого веб-сайту для відвідувань з мобільних пристроїв
				IOS	ANDROID	WINDOWS PHONE	
1	ПриватБанк	+	+	+	+	+	+
2	ПУМБ	-	-	+	+	+	+
3	Укрсоцбанк	+	-	+	+	-	+
4	Альфа-банк	+	-	+	+	-	-
5	УкрСиббанк	+	-	+	+	-	-
6	Укркредітбанк	-	-	+	+	-	-
7	ОТП Банк	+	+	+	+	-	-
8	Кредобанк	+	-	+	+	-	+
9	Платинум Банк	+	-	+	+	-	+
10	Михайлівський	+	-	-	-	-	+

*Джерело: розроблено авторами за даними [2]

лідерів надають користувачам Інтернет-банкінгу можливість здійснювати SWIFT-перекази через веб-сайт банку. Активно розвивається лінійка пропозицій для мобільних пристроїв: лише у одного банку немає спеціальних мобільних додатків. А ще дві кредитні установи не розробили додаток для операційної системи Windows Phone. Крім того, далеко не всі сайти банків адаптовані для відвідування зі смартфонів і планшетів.

Великого поширення в даний час набуло здійснення банківських операцій в он-лайн режимі за допомогою «Приват24». «Приват24» – найбільший в Україні Інтернет-банкінг та платіжна система, працює з 2001 року, дозволяє отримати доступ та керувати платіжними картами клієнта в режимі реального часу. Доступ до системи може бути здійснений як через Web-версію так і через мобільні додатки. Існують додатки для операційних систем Android, iOS та Windows Phone. Через Web-версію доступ до системи здійснюється за допомогою одноразових динамічних паролів які відсилаються до користувача по SMS.

ПАТ КБ «ПриватБанк» належить до найбільших розробників мобільних платіжних додатків в Україні. Окрім «Приват24» існують інші різноманітні додатки серед яких iPay (дозволяє приймати до оплати картки Visa та MasterCard з мобільного телефону, планшета та персонального комп'ютера), SendMoney (додаток для швидкого переказу грошей на картки з голосовим керуванням і автоматичним запам'ятовуванням шаблонів), «ФотоКасса» (додаток для оплати рахунків за допомогою фотокамери телефону) та інші.

Щодо безпеки користування Інтернет-банкінгом, то даною системою використовується міжнародний стандарт безпеки SSL, що передбачає підвищені засоби криптографії, шифрування і забезпечення конфіденційності інформації. Зокрема, для захисту користувальницьких акаунтів в різних системах Інтернет-банкінгу прийняті наступні заходи:

- прив'язка акаунта користувача до номера його мобільного телефону;
- блокування акаунта після здійснення певної кількості підбору логіна і пароля, що дозволяє захистити акаунт користувача від злому зловмисниками;
- автоматична деактивація акаунта, у разі якщо користувач забув вийти з системи або по закінченню заданого періоду часу, протягом якого користувач не здійснював ніяких операцій в системі Інтернет-банкінгу;
- використання в деяких системах віртуальної клавіатури, що дозволяє виключити автоматичний підбір логінів і паролів [4].

В жовтні 2013 року було відкрито перший в Україні банк без відділень – BitBank (Bank of Intelligent Technologies). За словами власників «BitCredit» – це IT-компанія, яка продаватиме банківські послуги. Цільова аудиторія банку – власники смартфонів і планшетів. Предметом діяльності компанії є надання фінансових кредитів. «BitCredit» – нова форма обслуговування, повна відмова від паперових технологій, банківських співробітників, відділень та інших стандартних незручностей.

Першою доступною послугою стала «BitCredit». Даній послугі в Україні немає аналогів (як, втім, і всьому банку). За допомогою «BitCredit» можна замовити карту через інтернет з безкоштовною доставкою, зняти готівку в усіх банкоматах України можна без абонплат і прихованих комісій. Крім того, клієнтам банку готові безкоштовно випустити і обслуговувати картки Visa Gold, а ще здійснювати кваліфіковану онлайн-підтримку [6].

Основні переваги компанії «BitCredit» наведені на рис. 2.

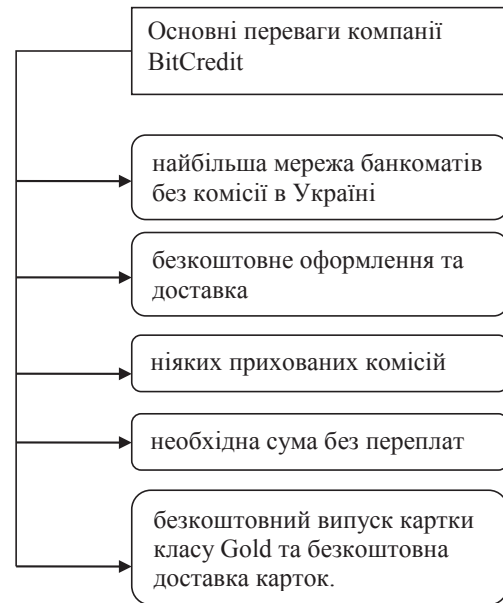

Рис. 2. Основні переваги компанії «BitCredit»

Джерело: розроблено авторами за даними [6]

Плани у власників щодо розвитку компанії грандіозні. Вони очікують, що капіталізація банку через 5-7 років складе \$ 350-400 млн та у майбутньому BitBank планують вивести на біржу.

Отже, я вважаю, дана компанія є досить перспективною і через деяких час набуде значного поширення, оскільки має значну кількість переваг, які здатні повністю задовольнити потреби клієнтів у фінансових послугах та сервісах шляхом дистанційного обслуговування.

Щодо перспективних напрямків розвитку Інтернет-банкінгу, то такими є:

- залучення зарубіжного досвіду функціонування дистанційного банківського обслуговування;
- використання новітніх технологій;
- пошук нових, більш надійних засобів захисту в системі Інтернет-банкінгу.

В майбутньому операції проведені з використанням Інтернет-банкінгу будуть переважати над реальними банківськими операціями, оскільки це значно економить не тільки кошти банківських установ на їх обслуговування, а й час і кошти клієнтів.

Відобразимо основні тенденції розвитку Інтернет-банкінгу на рис. 3.

Рис. 3. Основні тенденції розвитку Інтернет-банкінгу

Джерело: розроблено авторами самостійно.

Отже, Інтернет-банкінг має ряд переваг: доступність для клієнта, зростання оперативності проведення операцій, контрольованість та необмеженість. Всі ці переваги сприятимуть розвитку Інтернет-банкінгу в подальшому. Також не менш важливим є завоювання довіри людей, тобто вони мають усвідомити всю зручність, надійність та економію при здійсненні інтернет-платежів.

Висновки з проведеного дослідження. Аналіз сучасного стану розвитку Інтернет-банкінгу в Україні засвідчив, що він ще не досить розвинений. Проте спостерігається позитивна тенденція. З кожним роком банки вдосконалюють процес дистанційного надання послуг, розширюють асортимент послуг та активно залучають все більше клієнтів до користування Інтернет-банкінгом. Розвиток Інтернет-банкінгу допомагає банкам покращити відносини з своїми клієнтами та активно взаємодіяти з ними для задоволення потреб ринку.

УДК 336.1:336.146(477)

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бакстер М. Building the retail bank of the future / М. Бакстер, Д. Вейтер. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bain.com/publications/>
2. Исследование «50 ведущих банков Украины». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://banksrating.com.ua>
3. Науменкова С.В., Міщенко С.В. Ринок фінансових послуг: Навч. посіб. – К.: Знання, 2010. – 532 с.
4. Особенности интернет-банкинга в разных банках. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rama.com.ua>
5. Страхарчук А.Я. Інформаційні системи і технології в банках: Навчальний посібник. – Київ: УБС НБУ: Знання, 2010. – 515 с.
6. Фінансова компанія «BitCredit». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bitcredit.com.ua>
7. Яблоновський Д. Финансовое потребление потребителей: держись в тонусе [Електронний ресурс] / Д. Яблоновський. – Режим доступу: <http://www.slideshare.net/gfkukraine/annual-conference-presentation-41048618>.

Голинський Ю.О.

*асистент кафедри міжнародної економіки та теорії фінансів
Львівського національного університету імені Івана Франка*

Луців Л.М.

*старший викладач кафедри фінансів суб'єктів господарювання
Львівського національного університету імені Івана Франка*

МОДЕРНІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ БЮДЖЕТІВ

Стаття присвячена дослідженням проблем модернізації інформаційної системи казначейського обслуговування бюджетів, пошуку способів їх вирішення шляхом чіткого окреслення принципів та завдань процесу модернізації інформаційної системи процесу казначейського обслуговування бюджетів. Розглянуто систему електронного документообігу (СЕД) як одну із складових частин концепції розвитку казначейства.

Ключові слова: казначейство, модернізація, інформаційна система, система електронного документообігу.

Голинский Ю.О., Луцив Л.М. МОДЕРНИЗАЦИЯ ИНФОРМАЦИОННОЙ СИСТЕМЫ КАЗНАЧЕЙСКОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ БЮДЖЕТОВ

Статья посвящена исследованию проблем модернизации информационной системы казначейского обслуживания бюджетов, поиска способов их решения путем четкого определения принципов и задач процесса модернизации информационной системы процесса казначейского обслуживания бюджетов. Рассмотрена система электронного документооборота (СЭД) как одна из составных частей концепции развития казначейства.

Ключевые слова: казначейство, модернизация, информационная система, система электронного документооборота.

Galinsky Yu.O., Lutsiv L.M. MODERNIZATION OF INFORMATION SYSTEMS OF TREASURY BUDGET SERVICE

The article is devoted to investigations of problems of treasury information system modernisation of budgets implementation, finding ways to solve these problems by clearly outlining the principles and objectives of the modernization process information system service of treasury budgets. The system of electronic document (SED) is considered as one of the components of the concept of Treasury.

Keywords: treasury, modernization, information system, electronic document management system.

Постановка проблеми. Запровадження новітніх наукових досягнень в сфері інформаційних систем та технологій у практику передбачає утворення нових форм організації фінансової діяльності органів ДКСУ (та їхніх структурних підрозділів), що вигідно відрізнятимуться від уже існуючих. Воно дозволить оптимізувати взаємодію усіх фінансових органів між собою, а також із органами державної влади та місцевого самоврядування за допомогою спільного доступу до єдиної інформаційної бази грошових потоків та фінансових ресурсів системи державних фінансів, а також надасть можливість отримувати різноманітні інформаційні послуги шляхом використання мережі Інтернет.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Процеси виконання бюджетів органами казначейської служби, напрями його вдосконалення та модернізації досліджувалися такими науковцями як І. Г. Акперов [1], С. О. Булгакова [2], П. М. Боровик [3], Е. І. Курганська [4], Ю. В. Пасічник [5] та іншими. Проте, наукових праць присвячених модернізації саме інформаційної системи функціонування органів казначейської служби практично немає.

Постановка завдання. Процеси модернізації інформаційної системи потребують детального науково-практичного дослідження, оскільки супроводжуються низкою проблемних моментів, зокрема таких,